

BERLIJN

Erwin De Decker & Peter Jacobs

Reiservaringen
op jouw maat

Inhoud

Inleiding 8

Zo werkt 360° 10

Reizen naar en door Berlijn 14

Praktische informatie 18

Berlijn in de geschiedenis 30

Berlijn in 1 dag 46

Berlijn in 2 of 3 dagen 48

Index 324

Geschiedenis van Berlijn Top 10 74

Top 10

**Berlijn
bezienswaardig**

50

Top 10

Berlijn actief

54

Top 10

Berlijn for kids

58

Logeren in Berlijn 38

Mitte 39 > Prenzlauer Berg en Pankow 41 >
Tempelhof-Schöneberg 42 >
Charlottenburg-Wilmersdorf 42 >
Friedrichshain-Kreuzberg en Treptow 43

Eten en drinken in Berlijn

Mitte 158 > Friedrichshain-Kreuzberg en
Treptow 206 > Tempelhof-Schöneberg 236 >
Charlottenburg-Wilmersdorf 270 >
Prenzlauer Berg en Pankow 294

Top 10

Berlijn for free

62

Top 10

**Berlijn for
shopaholics**

66

Top 10

Berlijn by night

70

Inhoud

Mitte 78

Tempelhof-Schöneberg 210

Friedrichshain-Kreuzberg en Treptow 162

Charlottenburg-Wilmersdorf 238

Prenzlauer Berg en Pankow 272

De oostelijke stadsrand 296

De zuidelijke en westelijke stadsrand 306

Zo werkt 360°

360° zorgt voor persoonlijke reisassistentie in elke fase van jouw reistraject:

1

Informatie & inspiratie

Ontdek wat je bestemming voor jouw interesses te bieden heeft

3

Ondersteuning onderweg

Verken je bestemming met realtime gps-ondersteuning en offline kaarten in je smartphone

2

Organisatie & simulatie

Stippel jouw persoonlijk reisplan uit op basis van je eigen interesses

1 DE 360° REISGIDS

De reisgids is het hart van de 360° aanpak. Hij bevat alle informatie en inspiratie, overzichtelijk voorgesteld en ingedeeld in zes interessecategorieën:

Elke categorie heeft zijn eigen top 10 en fungeert als leidraad om makkelijk te navigeren door de informatie van de verschillende stadsdelen.

Handige wijkkaarten bundelen de besproken items en dankzij de kleurencodering merk je meteen of die voor jou interessant zijn.

2 DE 360° DIGITALE REISPLANNER

Met de reisplanner stippel je in enkele minuten je ideale en hoogstpersoonlijke reisprogramma uit. Op basis van je reisdatum, verblijfsduur en interesses krijg je een volledig plan voorgesteld. Niet alleen selecteert de planner voor jou de bezienswaardigheden en activiteiten die het meest aanleunen bij je interesses, hij houdt zelfs rekening met openingsuren, bezoekduur en de nodige tijd om je van het ene punt naar het andere te verplaatsen.

Zo werkt 360° vervolg

Zo ga je te werk:

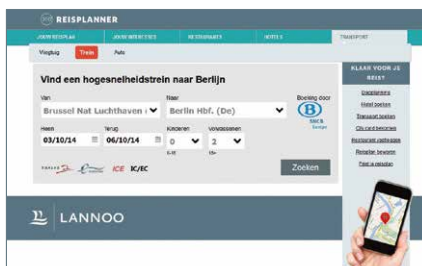
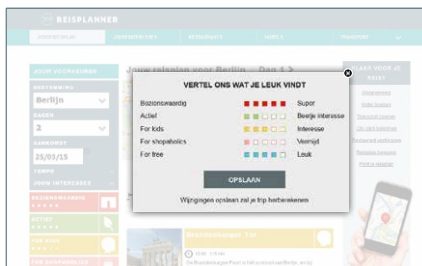
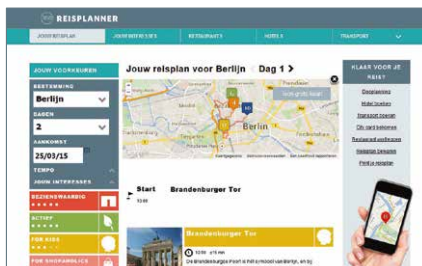
- > Je begint met het plannen op **www.360gradenreizen.com**
Je kiest je bestemming en meteen krijg je een eerste reisplan voorgesteld.

- > Vervolgens kun je in het profileringsmenu meer voorkeuren kenbaar maken, zoals de geplande reisdata, je uitvalsbasis en het tempo waarin je de stad wil bezoeken. Op een puntenschaal geef je aan hoe belangrijk elk van de interessecategorieën voor je zijn. De planner zal hiermee rekening houden en je reisplan aanpassen.

- > In de menubalk vind je alles terug wat interessant is in de context van je reis: jouw interesses, hotels, restaurants en transportmogelijkheden.

- > Bezienswaardigheden en activiteiten die je minder interesseren, kun je deleten en andere die je absoluut niet wil missen, kun je toevoegen aan je reisplan. De planner zal controleren of een bijkomend bezoek haalbaar is en eventueel een deel van je reisplan herschikken.

- > Als je vindt dat je reisprogramma helemaal op punt staat, kan je het opslaan om er eventueel later nog wat aan verder te sleutelen. Maar je kunt het reisplan ook printen, als link in je mailbox ontvangen en delen met je vrienden.

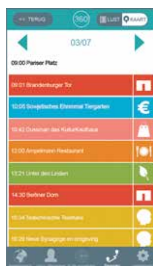
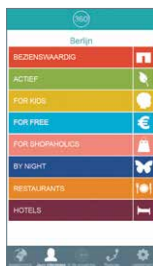

3 DE 360° MOBIELE APPLICATIE

- > Sluitstuk van de 360° reisaanpak is de gratis mobiele applicatie.

Deze is zowel voor iOS als Android beschikbaar. Je vindt er alle informatie terug over adressen en bezienswaardigheden op je bestemming. Deze informatie kun je zowel per categorie doorbladeren als op basis van je geografische positie.

- > Ook jouw persoonlijke reisplan dat je met de 360° reisplanner hebt aangemaakt, kun je gemakkelijk naar je smartphone exporteren om onderweg te gebruiken.
- > Je kunt jouw programma zowel in lijstvorm als op de kaart bekijken. Op de kaart heb je eveneens gps-ondersteuning zodat je makkelijk je weg vindt.

www.360gradenreizen.com

Mitte

Potsdamer Platz

Eten en drinken 158

Bezienswaardig
80

Actief
134

For kids
138

Als je maar kort in Berlijn verblijft, heb je al je handen vol met het district Mitte. Dat is de kern van de Duitse hoofdstad waar de meeste bezienswaardigheden staan: van de enig overgebleven stadspoort en het parlement tot de tv-toren en het DDR Museum.

Mitte is sinds de afbraak van de Muur in 1989 helemaal gereanimeerd. Dat was nodig. De oorlogsbombardementen waren desastreus en nadien lag het hart van de stad jarenlang oncomfortabel dicht bij de grens tussen Oost- en West-Berlijn. De slagader van de stad, Unter den Linden, was afgesloten van zijn natuurlijke groene long aan de andere kant van de Brandenburger Tor. De Tiergarten was immers West-Berlijns grondgebied; de 'lindelaan' lag in Oost-Berlijn. De monumentale Brandenburgse Poort en de zetel van het parlement, de Reichstag, stonden decennialang in niemandsland.

Het leven na de Muur proef je volop aan de Potsdamer Platz: de kale vlakte is een speeltuin vol spectaculaire nieuwe architectuur geworden. Het plein rond de Brandenburger Tor werd dan weer in zijn oude glorie hersteld. Door de poort stap je opnieuw ongehinderd de Tiergarten in, of je kiest de andere richting en wandelt over Unter den Linden naar het Museumsinsel, het eiland vol musea dat stilaan schittert als het Duitse Louvre.

For free
144

For shopaholics
148

By night
154

BEZIENSWAARDIG

01 Reichstag

Platz der Republik 1 > 11011 Berlijn >

Brandenburger Tor of Bundestag >

(koepel): dag. 8.00-24.00 u >

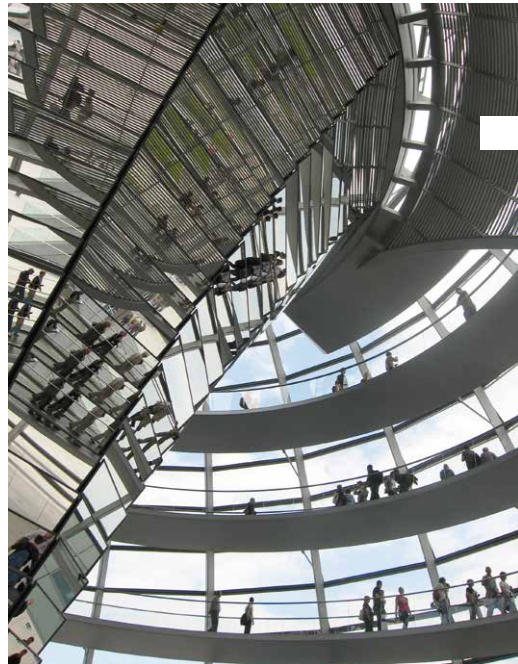
gratis maar uitsluitend na aanmelding via internet. De rondleidingen (Hausführung) vinden dagelijks plaats als er geen zitting is > Kaart D4 >

www.bundestag.de

De **Reichstag**, de zetel van het Duitse parlement, is een open huis. Het imposante gebouw, dat van 1884 tot 1894 nabij de Brandenburger Tor opgetrokken werd, barst van de symboliek. Jarenlang stond het in de oorlog zwaar gehavende pronkstuk van de Duitse democratie

oncomfortabel dicht bij de Muur. Pas na de hereniging van Duitsland in 1990, het herstel van Berlijn als hoofdstad van de Bondsrepubliek in 1991 en de spectaculaire renovatie in 1999 heeft het zijn volle glorie – en functie – teruggekregen.

De ingrijpende restauratie door de Britse sterarchitect Norman Foster is wat de meeste toeristen vandaag naar de Reichstag lokt. Op het parlamentsgebouw plaatste hij immers een enorme transparante koepel, 1200 ton uit staal en glas, waarin je over spiraalvormige passerelles een volledige rondgang kunt maken tot op 47 m hoogte. Vandaar heb je een verbluffend uitzicht over de stad. Je kunt je tevredenstellen met een bezoek aan die koepel, want hij is een kunstwerk op zich, en met een kop koffie in het restaurant op het dakterras.

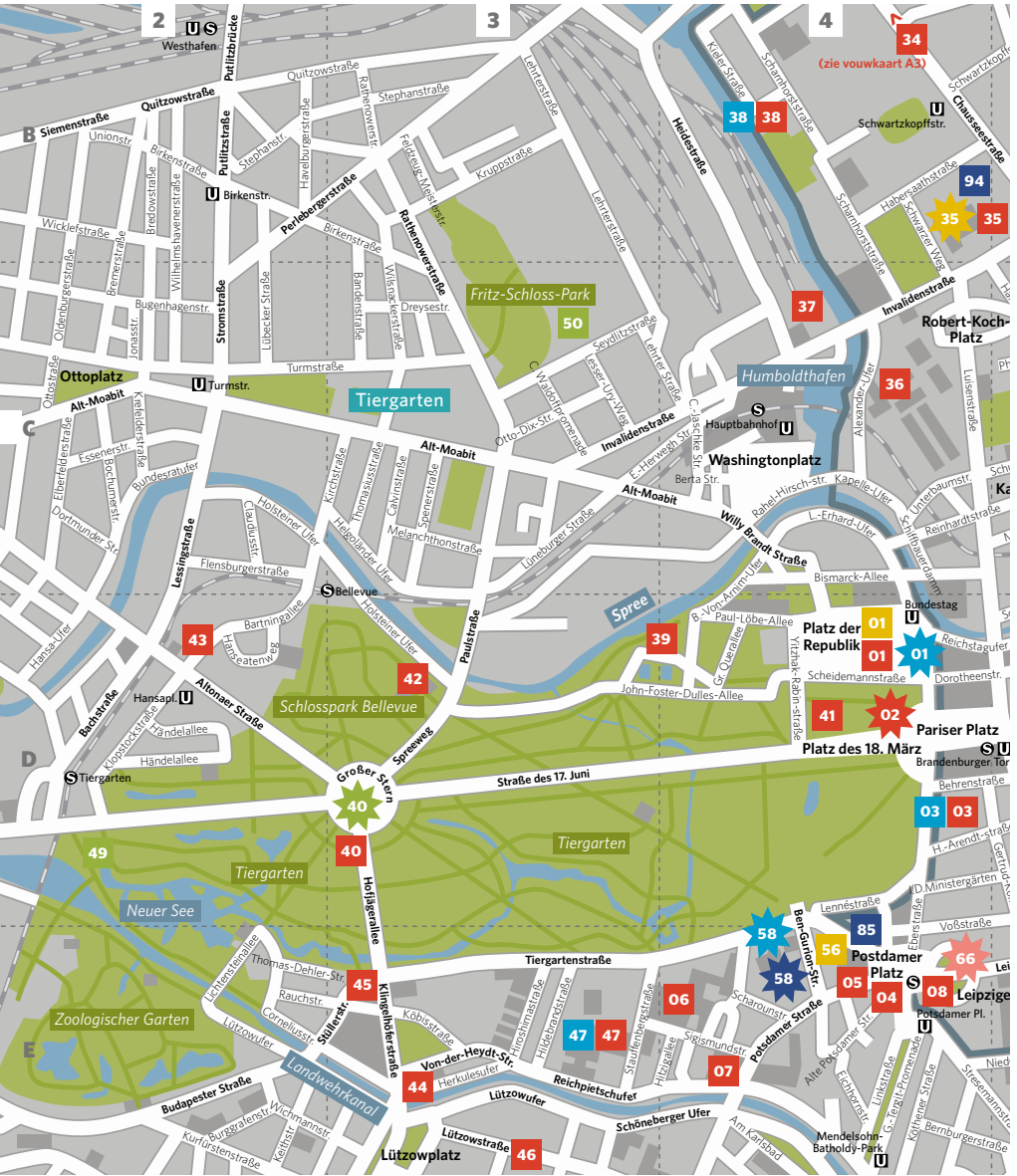

Toch is het interessanter een gratis rondleiding door het hele gebouw te reserveren. De (Duits-talige) gids toont je veel meer dan de koepel. Hij of zij legt uit waarom de keizer de volksvertegenwoordiging net buiten de stadsgrenzen liet bouwen, waarom de brandstichting in 1933 nooit opgehelderd is en wat de betekenis is van de graffiti die de Sovjets in 1945 op de muren krasten – meestal onschuldige boodschappen van zegedronken soldaten die dachten dat ze het ‘paleis van Adolf Hitler’ hadden veroverd.

Het interieur van de Reichstag is sober en functioneel, op enkele betekenisvolle hedendaagse kunstwerken na. Zo is er een *Archiv der Deutschen Abgeordneten*: een verzameling roestige postvakjes, een voor elk democratisch verkozen parlementslid van 1919 tot 1999. De

Franse kunstenaar Christian Boltanski twijfelde of hij ook Hitler en zijn nationaalsocialistische kompanen een vakje zou geven. Hij heeft het wel gedaan, om de eenvoudige reden dat ze in 1933 democratisch verkozen zijn. Wat ze nadien deden, had niets meer met democratie te maken. De rondleiding eindigt op de bezoekerstribune in het halfronde, onder de koepel: een overweldigende ervaring.

Buiten, bij de ingang van de Reichstag, herinnert een monument aan de 96 sociaaldemocratische, communistische en liberale volksvertegenwoordigers die door de nazi's vermoord of geïnterneerd werden. Recht tegenover de Reichstag staat het moderne witte gebouw van het Bundeskanzleramt, sinds 2001 de zetel van de Duitse bondskanselier. • zie ook blz. 138, 145

35 Museum für Naturkunde

Invalidenstraße 43 > 10115 Berlijn >
 🏠 Naturkundemuseum > 🕒 di.-vr. 9.30-18.00 u,
 za.-zo. 10.00-18.00 u > 🎫 € 6 > Kaart B4 >
 🌐 www.naturkundemuseum-berlin.de

Het **Museum für Naturkunde** ziet er vanbuiten oudbakken uit en dat is niet eens verwonderlijk – het instituut dateert van 1810. Maar achter de piepende toegangsdeur zit een schatkamer voor kinderen en hun ouders. De 150 miljoen jaar oude dinosauriërskeletten uit oostelijk Afrika passen maar net in de zaal met de enorme glazen koepel.

Het pronkstuk, Oscar, een *Brachiosaurus brancai* met een soort giraffenhals, is 13,27 m hoog. Hij is door zijn grootte zelfs een plaats in het *Guinness Book of Records* waard. Het dier,

of wat ervan overblijft, is bovendien 23 m lang en 38 ton zwaar. Wat bijzonder is, is dat je met een soort verrekijker het skelet 'vlees' kunt geven. Zo kun je zien hoe het dier er levend uitzag.

In de koepelzaal bewonder je nog een vrijwel uniek exemplaar uit de prehistorie: een fossiele afdruk van een *Archaeopteryx lithographica*, een oervogel met tanden die nog andere kenmerken van een dino vertoont en een versteend bewijs is van de evolutietheorie van Darwin, menen velen.

In de andere zalen lopen tentoonstellingen over verschillende wetenschappelijke onderwerpen. De 'wand van de biodiversiteit', 12 m lang en 4 m hoog, met 3000 opgezette

52 Ampelmann Shop

Karl-Liebknecht-Straße 5 >
 10178 Berlijn > 🏠 Alexanderplatz >
 🕒 ma.-zo. 9.30-20.00 u > Kaart D6 >
 Nog shops in de Hackesche Höfe, op de
 Potsdamer Platz en op de Gendarmenmarkt >
 🌐 www.ampelmann.de

Om de hoek van het DDR Museum vind je een **Ampelmann Shop**, waar het sympathieke mannetje van de Oost-Duitse voetgangersverkeerslichten in alle vormen 'vermerchandised' wordt. Het kordate mannetje met hoed dat uit de jaren 1960 dateert, wint terrein in Berlijn, niet alleen in zijn originele functie op straat, maar ook in de winkels waar je de rode en de groene versie op zowat alle mogelijke accessoires vindt. Er zijn zelfs vormpjes voor Ampelmännchenijsblokjes.

• zie ook blz. 149